

Ett konstnärligt ögonblick

Mona Andersson tittade sig i den stora spegeln som hängde i hallen. Bilden som mötte henne var en kvinna i femtioårs åldern, i sina bästa år om man skulle fråga henne själv. Hon var en lång kvinna, med en stadig och något rundad kropp. Mörkbrunt lockigt hår som slutade strax nedanför öronen, gröna ögon med ett uns brunt i, en generös mun och en stor men något krokig näsa som gav ansiktet karaktär. Här och där syntes några rynkor. Hon stod ett tag framför spegeln och njöt av det hon såg. Idag skulle det ske, det som hon förberett sig så länge på. Hon hade köpt en ny klänning dagen till ära. En röd klänning, med stora och små blommor i alla möjliga färger, till det en röd stråhatt med stort böljande brätte. Hon var säker på att hon skulle väcka uppseende och det var också hennes mening.

Det var för drygt en vecka sedan hon hade bestämt sig, hon skulle bli en riktig artist, en riktig konstnär. Hon hade alltid älskat att teckna och måla, men läraren i skolan hade alltid varit framme och anmärkt på någon liten detalj varje gång. Likväl fortsatte hon att måla och anmälde sig till den ena kursen efter den andra. Hon läste till och med konstvetenskap på universitetet. Trots all den tid som hon lade ner, var och förblev Mona Andersson en medelmåtta.

Livet gick vidare men inom henne fanns alltid drömmen om att bli en erkänd konstnär. En konstnär som målade stora och vackra tavlor i kaskader av färger, tavlor i stil med Monét som var hennes favoritkonstnär. Det var när hon såg bilden av hans målning Näckrosdammen i en bok, som hon bestämde sig. Om man nu inte kan vara konstnär, så får man väl låtsas att man är en, var tanken som då hade fötts i Mona Anderssons huvud. En tanke som för varje dag hade blivit starkare och starkare. Bara hon tänkte på sig själv som konstnärinnan Mona Andersson kände hon hur hjärtat slog fortare och hur det riktigt bubblade av lycka i henne. Hennes släkt som var så otroligt konservativ skulle säkert säga att det var femtiokrisen om de visste vad som försiggick inom henne, eller att det berodde på att hennes man Torsten hade gått bort förra året. Men Mona visste bättre än så, hon visste att det här var hennes innersta längtan som hon äntligen vågade släppte fram i dagsljuset.

Förra veckan hade hon gått på stadens café som var känt för sina bohemer och för traktens konstnärer som drogs dit. Hon hade satt sig med en bok av Strindberg och låtsats läsa, samtidigt som hon drack en kopp cappuccino. I självaste verket lyssnade hon mycket intensivt till alla samtal som utspelades runt borden, drejmakerskan som hade bränt alla sina krukor, författaren som fortfarande var bakfull eller konstnären som hade ännu en ny fru. Historierna var många och talrika och Mona Andersson tog dem till sitt hjärta och gjorde dem till sina egna. Det var denna afton, på café Vivaldi, som konstnärinnan Mona Andersson föddes på riktigt.

Dagen efter hade hon suttit hemma, ute på balkongen, druckit rött vin och känt sig otroligt olydig. Dricka rödvin klockan fyra, och på en måndag dessutom, Torsten hade vänt

sig i sin grav om han hade sett henne nu, tänkte hon en kort sekund. Hon satt där och smidde planer för sin framtid som blivande konstnär. Framför sig hade hon ett block, fullklottrat med alla möjliga ord. En oinvigd person hade inte förstått någonting alls av de utkastade orden som inte alls verkade ha någon koppling till varandra. Men för Mona Andersson var det ord eller rättare sagt egenskaper som karaktäriserade en riktig konstnär. Ord som *färgstark, udda, melankolisk, egocentrisk* och så vidare. Hon drack sitt vin under tiden som hon fyllde på sin lista. Med alkoholens verkan i kroppen satte hon så småningom punkt och lovade sig ära och berömmelse när hon lyfte glaset för sista gången, som en hyllning till henne själv.

— Skål, ta mig faan, sa Mona Andersson under tiden som solen gick ner i väster.

Dagarna som följde därpå var fulla med besök på olika gallerier i grannstaden. Hon gick runt och pratade med de som arbetade där, ibland även med konstnärerna själva. Hon ställde frågor om konstverken, färgerna, symbolerna, vad som drev konstnärerna, ja frågorna var verkligen många och aldrig hade de på gallerierna någonsin tidigare mött en sådan energisk och ihärdig kvinna. Människorna som träffade henne, undrade vad hon egentligen var för en person, för lite skum tycktes hon nog vara. Mona Andersson själv brydde sig inte alls om vilket intryck hon gjorde, hon hade en klar och tydlig bild av vad hon ville åstadkomma och inget skulle få stoppa henne i hennes strävan. En melodislinga "vår bästa tid är nu" ljöd någonstans långt bak i hennes huvud när hon gick omkring bland alla konstverk. Hon kom inte ihåg var hon hade hört den, men den var verkligen passande tyckte Mona Andersson. Hon lärde sig mycket dessa dagar, inte bara om konst i sig, utan även hur konstnärerna hade tänkt, våndats och till och med gråtit under sitt skapande. Kunskaper som aldrig hade framkommit när hon läste konstvetenskap på universitetet.

Så kom då dagen då hon kände sig färdig, färdig att möta staden hon bodde i som konstnärinnan Mona Andersson. Hon tittade en sista gång på spegelbilden innan hon satte på sig sin klänning. Med skorna och stråhatten på huvudet såg hon verkligen ut som den färgstarka kvinna hon kände sig. Promenaden ner till museet i staden var en fröjd, solen sken och alla människor verkade så glada. Om det berodde på vädret var svårt att säga, men nog tyckte hon allt, att svenskarna blev lite gladare bara solen tittade fram. Hon kände deras blickar på sig där hon promenerade fram på trottoaren, men det fick henne bara att njuta ännu mera och sträcka lite extra mycket på sig. Här kommer Mona Andersson gott folk, tänkte hon nästan högt.

Museet hade en stor utställning av en kvinna som hette Gunilla von Höög. En ärbar konkurrent tänkte Mona Andersson. Hennes vernissage hade ägt rum två dagar tidigare men just den dagen hade Torstens pratglada syster tittat in på en kopp kaffe. Mona Andersson hade känt sig tvingad att lyssna i två timmar på hur svägerskan berättade om nya dispyter inom slakten. Mona Andersson hade funderat över hur människor orkade bry sig så mycket

om varandras tyckanden. Hon kände själv att hon stod helt utanför det som hände i släkten och systemen verkade inte alls märka att Mona Andersson bara hade suttit där och nickat lite med huvudet emellanåt. När hon hade gått föll Mona Andersson i djup sömn och drömde ymnigt.

Museumet skyltade med stora affischer redan i fönstret, där utställningens namn "Barndomens ängar" stod skrivet med snirkliga bokstäver i silver. Ett tjugotal personer strosade runt i de fyra stora salarna som konstverken var upphängda i. Framför några tavlor stod de i små klungor och samtalade lågt. Mona Andersson gick sakta runt i sal efter sal, alla konstverk föreställde sommarängar ur olika perspektiv. Ängar med blåklockor, prästkragar och smörblommor, ängar med meterhögt gräs, andra slagna, en del med gamla hässjor andra med betande kossor. Framför en tavla blev hon stående, den föreställde en kvinna sittande på en stol mitt ute på en äng. Kvinnan syntes lite i profil och man anade att kvinnan var ledsen över något. Tavlans förbryllade Mona Andersson. Alla andra tavlor utstrålade en sådan frid och harmoni och så denna helt avvikande tavla som tvärtom väckte upp någon slags sorgsenhet som Mona Andersson inte riktigt kunde ta på. Hon kände att hon var tvungen att komma hit i morgon igen.

I flera dagar besökte hon utställningen och blev alltid stående framför den sorgsna kvinnan på ängen. En av dessa dagar när hon var som mest försjunken i tankar framför tavlan, kände hon att någon knackade löst på hennes axel. Hon vände sig om. Framför henne stod ett gammalt äldre par. De höll varandras händer på ett mycket kärvänligt sätt.

— Är det du som är konstnärinnan? frågade kvinnan med något nedslagen blick.

Mona Andersson tittade på dem förvånat, sen fann hon sig snabbt och sa,

— Javisst! Vad tycker ni om utställningen?

Direkt när hon hade svarat insåg hon vad hon hade gjort. Herre gud, tänkte hon, har jag blivit spritt språngande galen? Men lika snabbt slog hon bort tanken och hörde sen som i ett rus hur hon glatt pratade på, om hur hon hade skapat dessa tavlor i sin ateljé på Österlen och hur mycket hennes barndom hade påverkat hennes skapande. Nu var det inte på låtsas längre, nu var hon verkligen en riktigt erkänd konstnär.

Hon fortsatte i flera dagar att komma, alltid i sin blommiga klänning och sin röda stråhatt. Hon tog kontakt med alla som kom till utställningen, presenterade sig som Gunilla von Höög och erbjöd sig att visa runt besökarna bland konstverken. Alla accepterade de med stor glädje. Mona Andersson njöt av att befinna sig mitt i centrum och inte var stunderna många då skulden kom smygande.

Näst sista dagen på utställningen var det tomt i salarna, Mona Andersson stod som vanligt funderande framför den sorgsna kvinnan på ängen då hon hörde någon som hostade lite längre bort. Oj, tänkte Mona Andersson och vände sig om, jag har visst missat någon. I hörnet stod en liten dam, klädd i någon grå tillsynes omodern klänning, det långa håret, också det grått, hängde i en fläta långt ner på ryggen. Vilken liten grå mus, tänkte Mona

Andersson. Henne måste jag ta hand om. Hon gick rask fram med stora kliv, fyrade av sitt leende och sa som så många gånger tidigare.

— Vad tycker du om utställningen?

— Ett ögonblick, sa kvinnan, tog fram en näsduk och snöt sig. Ärligt talat sa hon, så är jag mycket nöjd med den. Den blev till och med bättre än vad jag hade vågat hoppas på.

Mona Andersson kände hur hon blev alldeles matt i benen. Herre Gud, tänkte hon, då det slog henne vem hon precis hade tilltalat. Hon kastade en sista blick på tavlan som förbryllat henne under alla dessa dagar. Hon tyckte att kvinnan på ängen vände sig om och tittade rakt på henne och log något, innan mörkret omslöt henne och hon segnade ner på golvet.